Gemeente Amsterdam

Raadsinformatiebrief
Afdoening toezegging

Aan:	De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum	21 oktober 2024
Portefeuille(s)	Water
Portefeuillehouder(s):	Melanie van der Horst
Behandeld door	Directie Waternet (bestuurlijke.zaken.amsterdam@waternet.nl)
Onderwerp	Afdoening toezegging Mogelijkheden gebruik rioolheffing voor waterbergingsdoeleinden (TA2024-000636) en een update over toezegging Progressiever belastingtarief voor grootverbruikers (TA2024-001601)

Geachte leden van de gemeenteraad,

In uw vergadering van 20 en 21 december 2023 heb ik, naar aanleiding van motie 726.23 (ingetrokken) van het lid Bobeldijk (SP) waarin werd verzocht om voor een volgende Verordening Rioolheffing de mogelijkheden te onderzoeken naar een progressiever belastingtarief voor grootverbruikers, toegezegd een brief te sturen waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe de huidige staffels werken en waarin ik terugkom op de vraag of ik nog mogelijkheden zie om dat proces aan te passen (TA2024-001601).

Daarnaast heb ik in uw vergadering van 13 juni 2024 naar aanleiding van een vraag van raadslid Bakker (PvdD) toegezegd u nader te informeren over welke (waterbergings)doeleinden de rioolheffing gebruikt kan worden en wat dit voor gevolgen heeft voor de tarieven (TA2024-000636).

1. Mogelijkheden progressief tarief

Aanleiding is de vraag van de fractie van de SP over de staffel in de verordening rioolheffing voor grootgebruik, of het klopt dat hier sprake is van een degressief tarief, wat zou betekenen hoe meer je gebruikt hoe lager de kosten worden per m3. Dat zou geen stimulans zijn voor grote bedrijven om kritisch te kijken naar hun afvalwater.

Huidige rioolheffing

Op 9 november 2016 heeft u besloten om de grondslag van de rioolheffing te wijzigen van alleen een vaste heffing voor eigenaren naar een vaste heffing voor eigenaren (voortaan: eigenaarsheffing) én een aparte heffing voor grootgebruikers (gebruik > 300 m3) van het riool (voortaan: gebruikersheffing). Daarbij is het tarievenstelsel geïntroduceerd. Doelstelling was om de kosten eerlijker te verdelen, volgens het principe 'de vervuiler betaalt'. Door het introduceren van een gebruikersheffing kon de eigenarenheffing worden verlaagd. Vanaf dat moment betalen grootverbruikers meer rioolheffing dan eigenaren met een verbruik tot 300 m3, waarbij geldt: hoe hoger het verbruik, hoe hoger de staffel voor de gebruikersheffing. U kunt hierover meer lezen in de evaluatie die behandeld is in raadsvergadering 27 november 2019.

Berekening rioolheffing
De gebruikersheffing is gebaseerd op het gebruik van de riolering. Op basis van het verbruik van drinkwater worden gebruikers in verschillende tariefgroepen ingedeeld. De afvoer van hemelwater heeft hierop geen invloed en is geregeld in de hemelwaterverordening. Er is een vast tarief van €0,88 per gemiddeld geloosde m³ .

Tariefgroep afhankelijk van waterverbruik	**Gemiddelde lozing binnen tariefgroep**	**Tarief per gemiddeld geloosde m³**	**Tarief 2025 per tariefgroep**
301-1.000 m³	555 m³	€ 0,88	€ 488,99
1.001-5.000 m³	2.100 m³	€ 0,88	€ 1.850,40
5.001-10.000 m³	6.950 m³	€ 0,88	€ 6.123,94
10.001-50.000 m³	17.580 m³	€ 0,88	€ 15.490,27
50.001-100.000 m³	72.170 m³	€ 0,88	€ 63.591,31
100.001-500.000 m³	134.350 m³	€ 0,88	€ 118.380,29

Men betaalt een vast bedrag per tariefgroep. Als de waterinname veranderd, dan blijft het tarief hetzelfde, totdat de verbruiker de grens van de huidige tariefgroep overschrijdt of onderschrijdt. Ook in het huidige systeem zit er dus een financiële prikkel om minder water af te voeren naar het riool.

Voorbeeld
Een onderwijsinstelling in Amsterdam heeft een jaarlijks waterverbruik van 60.000 m³, maar slaagt er met een waterbesparingsprogramma in om het verbruik met 20% terug te dringen. Het verbruikt daalt daardoor naar 48.000 m³. Met die besparing komen ze van de tariefgroep 50.001-100.000 m³ in een lagere tariefgroep terecht 10.001-50.000 m³. Na de besparingsactie betalen ze € 15.490,27 in plaats van € 63.591,31 rioolheffing.

Is het mogelijk om grootverbruikers progressief te belasten?
Vervuilers betalen over het geheel gezien dus al meer binnen het huidige stelsel. Maar, zolang ze binnen hun tariefgroep blijven merken ze niets in de rioolbelasting voor een meer of minder geloosde m³ afvalwater. Er is dus ruimte om de rioolheffing progressiever te maken.
Gelet op het feit dat de rioolbelasting bedoeld is om kostendekkend te zijn zal een te zeer progressieve belasting de vraag op roepen wat er nu zo veel extra duurder is aan het afvoeren van grotere volumes afvalwater. Bij grotere volumes zou er namelijk zelfs sprake kunnen zijn van een schaalvoordeel.

Om het stelsel progressiever te maken dient er een zorgvuldige analyse van de samenstelling van de groep belastingplichtigen plaats te vinden om een eventuele differentiatie te rechtvaardigen. Indien er een ander tarief wordt gehanteerd voor de grootverbruikers zonder gedegen onderzoek kan dit in strijd zijn met het gelijkheidsbeginsel en met het evenredigheidsbeginsel. Ook zou een algemene tariefverhoging bij grootverbruikers zonder differentiatie naar soorten gebruikers tot ongewilde negatieve effecten kunnen leiden voor grote maatschappelijke organisaties zoals musea, ziekenhuizen en onderwijsinstellingen. Deze zouden met zwaardere lasten geconfronteerd

kunnen worden. Een dergelijke zorgvuldige analyse vraagt tijd. Een zorgvuldige analyse is, als gevolg van als gevolg van de beperkte uitvoeringscapaciteit van de financiële afdeling bij Waternet, nog niet afgerond. Komende maanden wordt deze afgerond en de verwachting is dat voor het zomerreces 2025 een uitgebreidere analyse beschikbaar zal zijn op basis waarvan een overwogen besluit tot eventuele wijziging van de tariefstructuur genomen kan worden. Hierover zal ik u voor het zomerreces 2025 informeren.

2. (Waterbergings)doeleinden rioolheffing

De opbrengsten van de rioolheffing mogen volgens de PvdD worden gebruikt om maatregelen op het gebied van waterberging te financieren. Bomen dragen hieraan bij en de vraag is of een fonds voor herplant kan worden gevonden door een verhoging van de rioolheffing van grootverbruikers.

De rioolheffing is een bestemmingsheffing. Dit is een belasting waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor een specifiek doel. Het doel van de rioolheffing is de bekostiging van de gemeentelijke watertaken, ofwel de zorgplichten volgens artikel 228a Gemeentewet:

Onder de naam rioolheffing kan een belasting worden geheven ter bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan:

a. de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, alsmede de zuivering van huishoudelijk afvalwater; en
b. de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde hemelwater, alsmede het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

De opbrengsten zijn specifiek bestemd voor het doel waarvoor de heffing in het leven is geroepen. De heffing mag niet hoger zijn dan de kosten die de gemeente voor dit doel maakt. Ook mag de gemeente de opbrengst niet aan andere zaken uitgeven. Kosten mogen worden toegerekend aan de rioolheffing als zij meer dan zijdelings in verband houden met de watertaken[1], die bestaan uit:

1. het inzamelen en transporteren van afvalwater;
2. het inzamelen en verwerken van hemelwater; en
3. het treffen van maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand tegen te gaan.

Verbetering van de waterkwaliteit valt bijvoorbeeld niet direct onder de taken waarvan de gemeente de kosten via de rioolheffing kan verhalen. Groenvoorzieningen en speelplaatsen kunnen gebruikt worden voor het bufferen van hevige buien. Niet de kosten van de groenvoorziening of de speelplaats zelf, maar de kosten voor het realiseren van de mogelijkheid tot bufferen, kunnen uit de rioolheffing worden gedekt. Een herinrichting van een bestraat terrein met groen, waarbij mede het doel is een betere verwerking van hemelwater kan uit de rioolheffing gedekt worden. Een aparte herplant van bomen valt hier niet onder. Vanwege mogelijke rechtszaken tegen de juistheid van de kostenonderbouwing van de rioolheffing is het niet wenselijk om de randen van de mogelijkheden op te zoeken. De klimaatbestendige (her)inrichting

[1] Zie hierover ook de uitspraak van de Hoge Raad 26 van juni 2019 (ECLI:NL:HR:2019:1016)

van bestaande en nieuwe openbare ruimte gebeurt al middels het programma Weerproof en wordt mede bekostigd uit de rioolheffing, mits dit bijdraagt aan het verwerken van hemelwater. Zie hierover ook het Omgevingsprogramma Riolering 2022 – 2027.

Ter indicatie; de begrote inkomsten van de rioolheffing is voor 2025 € 111 miljoen. Toename van €1,11 miljoen aan kosten voor klimaatadaptieve maatregelen betekent een tariefstijging van 1%. Deze zou dan bovenop de reeds voorgestelde tariefstijging van 11% komen. Er zijn al middelen voor klimaatadaptieve maatregelen bestemd en met de bomenverordening 2014 heeft uw gemeenteraad stevige regels gesteld om de aanwezigheid van voldoende bomen in onze stad te borgen. Door de kosten voor verdere klimaatadaptatie op te nemen in de rioolbelasting stijgt ook de belastingdruk voor Amsterdammers met een laag inkomen.

Net als voor andere gemeentelijke belastingen zijn er twee maatregelen ingericht om Amsterdammers die moeite hebben om de rioolheffing te betalen te helpen:

1. een mogelijkheid om in acht gelijke maandelijkse termijnen te betalen, die op de gecombineerde aanslag is toegelicht;
2. een mogelijkheid tot kwijtschelding van de rioolheffing voor woningen met een verbruik kleiner dan 300 m^3, als iemand aantoonbaar onvoldoende financiële draagkracht heeft om de rioolheffing te betalen. Daarvoor moet een onderbouwde aanvraag ingediend worden. Kwijtschelding van de rioolheffing is een onderdeel van de kwijtschelding van de combineerde aanslag. Op de gecombineerde aanslag wordt op deze mogelijkheid gewezen. De gemeente Amsterdam hanteert daarbij het meest ruimhartig mogelijke kwijtscheldingsbeleid.

Hiermee beschouw ik de toezeggingen u nader te informeren over welke (waterbergings)doeleinden de rioolheffing gebruikt kan worden en wat dit voor gevolgen heeft voor de tarieven (TA2024-000636) als afgedaan.

Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Melanie van der Horst
Wethouder Water